



VUODEN 2017 TILANNEKATSAUS VÄÄRENTÄMISEEN JA PIRATISMIIN EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ

EUIPO:n ja Europolin yhteinen katsaus



Kesäkuu 2017

VUODEN 2017 TILANNEKATSAUS
VÄÄRENTÄMISEEN
JA PIRATISMIIN
EUROOPAN UNIONISSA
TIIVISTELMÄ

Sisällysluettelo

ALKUSANAT	4
TIIVISTELMÄ.....	6

ALKUSANAT

Vuoden 2017 tilannekatsaus väärentämiseen ja piratismiin Euroopan unionissa

Tässä EUIPO:n ja Europolin laatimassa tilannekatsauksessa korostetaan jälleen kerran kansainvälisten rikollisten toimintaan puuttumisen merkitystä, sillä he ovat Euroopan unionissa tehtyjen teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten suurimpia hyötyjiä. Katsauksen pohjana on edellinen, niin ikään yhdessä laadittu vuoden 2015 katsaus. Siinä kuvataan väärentämisen ja piratismiin kehitystä, saatetaan tärkeimmät päätelmät ajan tasalle ja esitetään uusia näkemyksiä tietyistä kehityssuuntauksista.

Euroopan unionia vahingoittavat teollis- ja tekijänoikeusrikkokset aiheuttavat jatkuvaa huolta. Tämän alan rikollinen toiminta voi aiheuttaa haittaa sekä EU:n kansalaisten terveydelle ja turvallisuudelle että ympäristölle. Sillä on vaikutusta myös laillisesti toimiviin talouksiin, sillä se vähentää rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten tuloja, pienentää myynnin määrää ja aiheuttaa työpaikkojen menetyksiä.

Tässä tutkimuksessa vahvistetaan, että teollis- ja tekijänoikeusrikkomukset ovat tärkeä tulolähde järjestäytyneille rikollisryhmille. Kyseiset ryhmät ovat usein mukana myös muussa rikollisuudessa, muun muassa huumekaupassa, valmisteveropetoksissa, ihmiskaupassa ja rahanpesussa. Korruptio ja asiakirjaväärennökset helpottavat ryhmien toimintaa entisestään.

Kuten vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta koskevassa vuoden 2017 uhakuva-arviossa (SOCTA) on korostettu, verkkokauppojen merkitys väärennettyjen tavaroiden tärkeimpänä jakelukanavana kasvaa, kun rikolliset pyrkivät saamaan menestystä jäljittelemällä verkossa toimivia laillisia liiketoimintamalleja.

Muitakin uhkia on kuitenkin nousemassa esiin. Näistä mahdollisista haasteista katsauksessa käsitellään Kiinan ja EU:n välisen rautatieliikenteen käytön lisääntymistä ja sitä, miten teollis- ja tekijänoikeuksien rikkojat voivat hyödyntää tätä.

Suojatun sisällön verkkolevitys on määritetty digitaalisen maailman erityiskysymykseksi. Sen osalta lainvalvontaviranomaiset saavat lisähaastetta laittomista televisiolähetyksistä ja digitaalisesta piratismista.

Tässä katsauksessa jatketaan johtavien kumppanien kanssa yhteistyössä EUIPO:n ja Europolin aloittamia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on saada aiempaa selkeämpi kuva väärentämisestä ja piratismista koskevan ongelman laajuudesta.

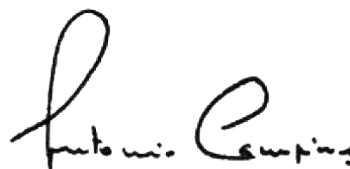
Sillä täydennetään erityisesti EUIPO:n työtä lainvalvontaviranomaisten toimenpiteitä tukevien tietokantojen kehittämisessä sekä EUIPO:n ja Europolin yhteistyötä vastikään perustetun teollis- ja tekijänoikeusrikkomuksia käsittelevän koordinoitun yhteenliittymän (IPC3) puitteissa. Kyseinen keskus perustettiin parantamaan tietojen keräämistä ja seuraamaan suuntauksia verkossa tehtävien teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten alalla ja niihin liittyvillä alueilla. Se onkin jo saavuttanut huomattavia tuloksia. Europol on käyttänyt keskusta apuna sulkeakseen väärennettyjä tavaroita myyviä verkkosivustoja ja hyödyntänyt sitä etsiäkseen väärennettyjä television salauksenpurkulaitteita ja lopettaakseen digitaalista bitcoin-valuuttaa käyttäviä laittomia operaatioita.

Tässä katsauksessa vahvistetaan, että väärentäminen ja piratismi ovat EU:n haasteena edelleenkin ja että niiden takana ovat usein tällaisesta toiminnasta taloudellista hyötyä saavat järjestäytyneet rikollisryhmät.

Siinä osoitetaan, että sidosryhmien ja välittäjien yhteistyön ja koulutuksen parantaminen on erittäin tärkeää. Siten voidaan varmistaa, että kyseisen rikollisuuden ja sen vaikutusten torjunta on entistä yhdenmukaisempaa ja että tiedonsaanti paranee.



Rob Wainwright
Europolin pääjohtaja



António Campinos
EUIPO:n pääjohtaja

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2017 tilannekatsaus väärentämiseen ja piratismiin Euroopan unionissa

Tämä katsaus on laadittu Europolin ja EUIPO:n yhteistyönä. Sen tarkoituksena on antaa päätöksentekijöille, alan asiantuntijoille, yrityksille ja suurelle yleisölle ajanmukaista tietoa väärentämisen ja piratismiin nykyisestä tilanteesta Euroopan unionissa (EU).

Siinä käsitellään teollis- ja tekijänoikeuksia ja niiden arvoa sekä väärennettyjen tuotteiden tärkeimpiä tuotantoaloja, merkittäviä kauppareittejä ja alkuperämaita. Siinä myös kuvataan ja käsitellään väärentämisen ja muiden verkossa tehtävien rikkomusten uhkaa ja osoitetaan, että teollis- ja tekijänoikeudet ja niiden suojele ovat EU:n talouden ja yhteiskunnan kulmakiviä.

Katsauksessa analysoidaan, miten järjestäytyneet rikollisryhmät osallistuvat teollis- ja tekijänoikeusrikoksiin, ja korostetaan useiden tapaustutkimusten avulla niiden toiminnan aiheuttamia vaaroja. Lisäksi siinä selvitetään tiettyjä teollis- ja tekijänoikeusrikoksiin puuttumiseen liittyviä haasteita ja arvioidaan joitakin kyseisten rikosten torjunnassa käytettäviä aloitteita.

Siinä esitetään ja tutkitaan myös monia tulevaisuudennäkymiä, muun muassa joitakin uusia uhkia, jotka liittyvät teollis- ja tekijänoikeuksien suojeleluun.

Teollis- ja tekijänoikeuksia paljon käyttävien yritysten yhteiskunnalle tuoman arvon ja vakauden osoittaa havainto, jonka mukaan kyseisten yritysten sietokyky pysyi erityisen hyvänä maailmanlaajuisen talouskriisin aikana ja heti sen jälkeen monien muiden alojen joutuessa vaikeuksiin. Vuosina 2011–2013 teollis- ja tekijänoikeuksia paljon käyttävien yritysten osuus EU:n ulkoisen kaupan tuonnista oli 86 prosenttia ja viennistä 93 prosenttia, ja niiden osuus bkt:stä oli 42 prosenttia¹.

Teollis- ja tekijänoikeusrikosten vuotuisen maailmanlaajuisen arvon on laskettu olevan 461 miljardia dollaria². Nykyään nämä rikokset aiheuttavat vahinkoja lähes kaikissa tuotteissa ja kaikilla maantieteellisillä alueilla. Tällainen rikollisuus aiheuttaa myös monia piilossa olevia kerrannaisvaikutuksia kansalaisille, yrityksille ja hallituksille ja vähentää teollis- ja tekijänoikeuksia paljon käyttävien laillisten yritysten mahdollisuuksia investoida tutkimukseen, kehitykseen ja työpaikkoihin. Tämä uhkaa vakavasti tulevaa kasvua.

Tietyissä tuotetyypeissä joidenkin jäsenvaltioiden takavarikoimien väärennösten arvo on suhteessa pienempi kuin voisi päätellä niiden osuudesta yleisestä laillisesta tuonnista. Tämän vuoksi kyseistä tuoteryhmää koskeva riskinarviointi voisi olla hyödyllinen teollis- ja tekijänoikeusrikoksia joidenkin alueiden ulkorajoilla torjuville viranomaisille, jotta laittomaan tuontiin puuttumista voitaisiin tehostaa. Tulliviranomaisten työ teollis- ja tekijänoikeuksia rikkovien tavaroiden pysäyttämiseksi ulkorajoilla on edelleen erittäin tärkeää siitä huolimatta, että he pystyvät pysäyttämään vain suhteellisen pienen osan EU:hun vuosittain suuntautuvan väärennettyjen tavaroiden tuonnin kokonaismäärästä.

Kiina on edelleen keskeinen väärennettyjen tavaroiden alkuperämaa. Hongkong puolestaan toimii Kiinassa alun perin valmistettujen tavaroiden kauttakulukupisteenä, mutta myös muiden maiden kaupankäynnissä on erityisiä piirteitä. Esimerkiksi Turkkiä yhdistää Bulgariaan ja Belgiaan väärennettyjen merkkien, tunnisteiden ja tarrojen kauppa, joka helpottaa sisäistä tuotantoa.

¹ Euroopan patenttitoimisto ja Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto, *Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union*, 2016, s. 6. Saatavana osoitteessa: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/IPContributionStudy/performance_in_the_European_Union/performance_in_the_European_Union_full.pdf.

² OECD/EUIPO (2016), *Trade in counterfeit and pirated goods mapping the economic impact*, 2016, s. 11. Saatavana osoitteessa: <http://www.oecd.org/gov/risk/trade-in-counterfeit-and-pirated-goods-9789264252653-en.htm>.

Vapaakauppavyöhykkeisiin liittyy edelleen monia teollis- ja tekijänoikeusrikoksia, ja tietyillä maantieteellisillä alueilla tarvitaan vieläkin yhdenmukaisia valvontastandardeja.

EU:ssa toimivat rikolliset käyttävät etupäässä ulkomailla sijaitsevia valmistajia ja järjestävät väärennettyjen tavaroiden tuonnin, kuljetuksen, varastoinnin ja jakelun EU:n alueella. Tässä katsauksessa osoitetaan kuitenkin myös, että EU:ssakin on joitakin aktiivisia valmistajia. Tällaista sisäistä väärennöstuotantoa helpottaa EU:n ulkopuolelta tuotavien väärennettyjen merkkin ja pakkausten käyttäminen, ja sen takana ovat usein järjestäytyneet rikollisryhmät. Tällaisen rikollisuuden kasvusta on viitteitä.

Väärennettyjä tuotteita jaetaan koko ajan enemmän verkkokauppojen kautta. Internetissä myytäviä tuotteita jaetaan tavallisesti pienissä erissä posti- ja pikarahtipalvelujen avulla ja usein suoraan asiakkaille. Myös teknologian kasvava asema teollis- ja tekijänoikeusrikoksissa on pantu merkille.

Teollis- ja tekijänoikeusrikoksiin liittyvät järjestäytyneet rikollisryhmät harjoittavat usein muutakin rikollista toimintaa, kuten huumekauppaa, valmisteveropetoksia, ihmiskauppaa ja rahanpesua. Asiakirjojen väärentäminen ja korruptio helpottavat edelleenkin huomattavasti tämän alan rikollisia toimia.

Suojatun sisällön verkkolevitys on noussut digitaalisen maailman erityiskysymykseksi. Laittomat televisiolähetykset ovat yksi uusi haaste lainvalvontaviranomaisille, ja myös petokset ovat edelleen yleisiä ja tiiviisti yhteydessä digitaaliseen piratismiin.

Tässä katsauksessa korostetaan ja kuvataan, mitä eri rajoituksia ja erityisiä haasteita teollis- ja tekijänoikeusrikosten torjunnan eturintamassa toimivilla edelleen on. Heidän on muun muassa koordinoitava rajatylittäviä tutkimuksia ja puututtava uusiin teknologioihin, joita rikolliset käyttävät sijaintinsa ja toimintansa piilottamiseen.

Teollis- ja tekijänoikeusrikokset ovat rikollisille houkuttelevia vähäisten seuraamusten vuoksi. Erittäin vähäiset seuraamukset voivat myös vähentää joidenkin jäsenvaltioiden tiettyjen viranomaisten halua edes ottaa kyseisiä asioita käsiteltäviksi.

Terrorismi, kyberrikollisuus, maahanmuuttajien salakuljetus, huumekauppa ja muut rikollisen toiminnan alueet ovat vallanneet alaa maailmanlaajuisessa lain valvonnassa, eikä teollis- ja tekijänoikeusrikoksia pidetä niin ensisijaisina. Tämä tilannekatsaus kuitenkin paljastaa, että teollis- ja tekijänoikeusrikokset ovat edelleen houkuttavimpien rikollisen toiminnan alojen joukossa ja että ne liittyvät edelleen tiiviisti muihin rikoksiin.

Teollis- ja tekijänoikeusrikosten alalla on joka tapauksessa nousemassa esiin myös uusia uhkia. Tässä katsauksessa kyseisistä huolenaiheista käsitellään rautatiekuljetusten käytön lisääntymistä Kiinan ja EU:n välisessä rahtiliikenteessä ja sitä, miten teollis- ja tekijänoikeuksia rikkovat voivat hyödyntää tätä vielä määrittelemättömällä tavalla. Kaupankäynti- ja kuljetusjärjestelmien digitalisoinnin odotetaan luovan rikollisille uusia mahdollisuuksia.

Teollis- ja tekijänoikeusrikosten torjunnan kaikkien näkökohtien osalta on parannettava jatkuvasti sidosryhmien ja välittäjien välistä yhteistyötä ja koulutusta, jotta voidaan varmistaa, että kyseisen rikollisuuden ja sen vaikutusten torjunta on entistä yhdenmukaisempaa ja että tiedonsaanti paranee.

Teollis- ja tekijänoikeusrikokset ja niihin yhteydessä olevat rikolliset ovat muuttuvia, ja monet tässä kertomuksessa kuvatut uhat ja tilanteet kehittyvät päivittäin. Yleisenä päätelmänä voidaan kuitenkin todeta, että itsetyytyväisyyteen ja levollisuuteen ei ole syytä millään teollis- ja tekijänoikeusrikollisuuden alalla.



VUODEN 2017 TILANNEKATSAUS
VÄÄRENTÄMISEEN
JA PIRATISMIIN
EUROOPAN UNIONISSA